YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

21 päivänä helmikuuta 2008 *

Asiassa C-498/06,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Juzgado de lo Social Único de Algeciras (Espanja) on esittänyt 18.9.2006 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 7.12.2006, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Maira María Robledillo Núñez

vastaan

Fondo de Garantía Salarial (Fogasa),

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja K. Lenaerts sekä tuomarit G. Arestis, R. Silva de Lapuerta, E. Juhász ja T. von Danwitz (esittelevä tuomari),

* Oikeudenkäyntikieli: espanja.

julkisasiamies: M. Poiares Maduro,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Ferreira,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 22.11.2007 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Espanjan hallitus, asiamiehinään J. Rodríguez Cárcamo ja B. Plaza Cruz,

– Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään J. Enegren ja R. Vidal Puig,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee työntekijöiden suojasta työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa 20.10.1980 annetun neuvoston direktiivin 80/987/ETY (EYVL L 283,

s. 23), sellaisena kuin se on muutettuna 23.9.2002 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2002/74/EY (EYVL L 270, s. 10; jäljempänä direktiivi 80/987), tulkintaa.

2 Ennakkoratkaisupyyntö on esitetty asiassa, jossa kantajana on Robledillo Núñez ja vastaajana Fondo de Garantía Salarial (palkkaturvalaitos, jäljempänä Fogasa). Riita-asiassa on kyse siitä, että Fogasa on kieltäytynyt maksamasta toissijaisen vastuunsa nojalla kantajalle korvauksen häneen kohdistuneen perusteettoman irtisanomisen johdosta, koska korvauksen maksaminen oli vahvistettu Robledillo Núñezin ja hänen työnantajansa välillä toimitetussa tuomioistuimen ulkopuolisessa sovittelumenettelyssä tehdyssä sopimuksessa.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön säännöstö

3 Direktiivin 80/987 1 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa: ”Tätä direktiiviä sovelletaan työntekijöiden työsopimuksista tai työsuhteista johtuviin saataviin työnantajalta, joka on 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla maksukyvytön.”

4 Direktiivin 2 artiklan 2 kohdassa säädetään edelleen, että direktiivillä ei ole vaikutusta siihen, miten kansallisessa lainsäädännössä määritellään käsitteet ”työntekijä”, ”työnantaja”, ”palkka”, ”saavutettu oikeus” ja ”tulevaisuuteen kohdistuva oikeus”.

5 Direktiivin 80/987 3 artiklan ensimmäisessä kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet, jotta palkkaturvajärjestelmät turvaavat, jollei 4 artiklasta muuta johdu, työsopimuksista tai työsuhteista, myös työsuhteen päättymisen yhteydessä maksettavasta erorahasta, jos tästä on säädetty kansallisessa lainsäädännössä, johtuvien maksamatta olevien työntekijöiden saatavien suorituksen.”

6 Direktiivin 80/987 10 artiklan a ja b alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Tällä direktiivillä ei rajoiteta jäsenvaltioiden oikeutta:

a) toteuttaa väärinkäytösten estämiseksi tarvittavia toimenpiteitä;

b) evätä 3 artiklassa tarkoitettua turvaa tai poista[a] 7 artiklassa tarkoitettu vastuu taikka vähentä[ä] niitä, jos ilmenee, että velvoitteen täyttäminen ei ole perusteltua, koska työntekijällä ja työnantajalla on sellaisia erityisiä siteitä toisiinsa ja sellaisia yhteisiä etuja, jotka johtuvat heidän välisestään salaisesta sopimuksesta.”

7 Direktiivin 2002/74 3 artiklan mukaan direktiivi tuli voimaan 8.10.2002.

Espanjan säännöstö

Saatavat, joiden suorittamisesta Fogasa vastaa

8 Työntekijöiden asemasta annetun lain (Ley del Estatuto de los Trabajadores) muutetun tekstin hyväksymisestä 24.3.1995 annetun kuninkaan asetuksen (Real Decreto Legislativo) 1/1995 (BOE nro 75, 29.3.1995, s. 9654), sellaisena kuin se on ollut voimassa 14.12.2002 alkaen (jäljempänä työntekijöiden asemasta annettu laki), 33 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Palkkaturvalaitos – – maksaa työntekijöille heidän erääntyneet palkkasaatavansa yrittäjän maksukyvyttömyys-, maksujen keskeyttämis-, konkurssi- tai velkasaneeraustilanteessa.

Edellisessä momentissa tarkoitettuna palkkana pidetään rahamäärää, joka sovitteluasiakirjassa tai tuomioistuimen päätöksessä tunnustetaan palkaksi kaikilla 26 §:n 1 momentissa tarkoitetuilla perusteilla, sekä laissa säädetyissä tapauksissa – – salarios de tramitación -saatavat (jäljempänä menettelyllisen odotusajan palkka) – –.”

9 Työntekijöiden asemasta annetun lain, sellaisena kuin se oli voimassa muutettuna 19.12.1997 annetulla lailla 60/1997 (BOE nro 304, 20.12.1997, s. 37453), 33 §:n 2 kohdassa säädettiin seuraavaa:

”Edellisessä momentissa tarkoitetuissa tapauksissa palkkaturvalaitos maksaa korvaukset, jotka työntekijöille on myönnetty tuomiossa tai hallinnollisessa päätöksessä irtisanomisen tai sopimuksen päättymisen vuoksi tämän lain 50 §:n, 51 §:n ja 52 §:n c kohdan mukaisesti enintään yhden vuoden ajalta siten, että laskemisperustana oleva päiväpalkka ei saa ylittää työehtosopimuksen mukaisen vähimmäispalkan kaksinkertaista määrää.

– –”

10 Työntekijöiden asemasta annetun lain, sellaisena kuin se on voimassa muutettuna taloudellisen kasvun ja työllisyyden edistämisestä 29.12.2006 annetulla lailla 43/2006 (BOE nro 312, 30.12.2006, s. 46586), joka annettiin 9.6.2006 annetun ja 15.6.2006 voimaan tulleen kuninkaan asetuksen 5/2006 (Real Decreto-Ley 5/2006; BOE nro 141, 14.6.2006, s. 22670) johdosta, 33 §:n 2 momentissa säädetään seuraavaa:

”Edellisessä momentissa tarkoitetuissa tapauksissa palkkaturvalaitos maksaa korvaukset, jotka työntekijöille on myönnetty tuomiossa, määräyksessä, sovitteluasiakirjassa tai hallinnollisessa päätöksessä irtisanomisen tai sopimuksen päättymisen vuoksi tämän lain 50 §:n, 51 §:n ja 52 §:n ja konkurssista 9.7.2003 annetun lain 22/2003 64 §:n mukaisesti – –.”

11 Työntekijöiden asemasta annetun lain 56 §:n sanamuodon mukaan perusteeton irtisanominen, jonka työnantaja on tunnustanut tuomioistuimen ulkopuolisessa sovittelussa tai tuomioistuinsovittelussa laaditussa asiakirjassa tai tuomioistuimen päätöksessä, tuottaa työnantajalle velvollisuuden maksaa asianomaiselle työntekijälle sekä menettelyllisen odotusajan palkan eli palkkasaatavat, jotka ovat syntyneet irtisanomisen riitauttamista koskevan menettelyn aikana, että työsopimuksen päättymiseen perustuvan korvauksen.

Tuomioistuimen ulkopuolinen sovittelu

12 Työoikeusriitoja koskevasta menettelystä annetun lain (Ley de Procedimiento Laboral) muutetun tekstin hyväksymisestä 7.4.1995 annetussa kuninkaan asetuksessa (Real Decreto Legislativo) 2/1995 (BOE nro 86, 11.4.1995, s. 10695, jäljempänä LPL) säädetään muun muassa tuomioistuimen ulkopuolista tai oikeudenkäyntiä edeltävää sovittelua koskevaa menettelyä koskevista säännöistä.

13 LPL:n 67 §:ssä, jossa on säännökset sovittelussa tehdyn sopimuksen riitauttamisesta, säädetään seuraavaa:

”1. Sovittelussa tehdyn sopimuksen voivat riitauttaa sopimuksen osapuolet ja ne, joille saattaa aiheutua vahinkoa sopimuksesta, siinä tuomioistuimessa, joka on toimivaltainen ratkaisemaan sovittelussa kyseessä olleen riita-asian, nostamalla kanteen sopimuksen pätemättömyyden toteamiseksi sopimusoikeudellisten pätemättömyysperusteiden nojalla.

2. Kanneoikeus lakkaa 30 päivän kuluttua sopimuksen tekemisestä. Niiden osalta, joille sopimuksesta on saattanut aiheutua vahinkoa, kanteen nostamisen määräaika alkaa kulua päivästä, jona he saivat tiedon sopimuksesta.”

14 Sovittelupalveluiden toiminnasta säädetään 23.11.1979 annetussa kuninkaan asetuksessa 2756/1979 (BOE nro 291, 5.12.1979, s. 28015). Tällä asetuksella säännellään Instituto de Mediación, Arbitraje y Conciliaciónin (sovittelu- ja välitysasiainkeskus) tehtäviä. Tämän kuninkaan asetuksen 5, 8, 10 ja 11 §:ssä säädetään seuraavaa:

”5 §

1. Sovittelu toimitetaan sen paikkakunnan sovittelu- ja välitysasiainkeskuksessa, jossa työ tehdään tai jossa asianomaisilla on kotipaikka, sovitteluvaatimuksen esittäjän valinnan mukaisesti.

2. Sovittelun toimittaa lautakunnan johtaja, välitystuomioistuimen puheenjohtaja, keskuksen sihteeri tai muu virkamies, edellyttäen, että näillä henkilöillä on oikeustieteen loppututkinto (licenciatura).

Sovittelumenettelyn asianomaisilla on oltava kelpoisuus, jota edellytetään työoikeuteen liittyvien riita-asioiden asianosaisilta oikeudenkäynnissä.

– –

8 §

1. Sovitteluvaatimuksen vastaanottamisen ja kirjaamisen jälkeen vaatimus tutkitaan sen ratkaisemiseksi, täyttääkö se sovittelun edellytykset. Tarvittaessa pyydetään lisäselvitystä, jotta asianomaiset voidaan kutsua menettelyyn asianmukaisesti. Asianmukaisesti päivätty ja leimamerkillä varustettu jäljennös toimitetaan sille, joka on saapunut paikalle, tämän allekirjoitusta vastaan. Hänelle ilmoitetaan sovittelun paikka, päivämäärä ja kellonaika. Sovittelu on toimitettava laillisia määräaikoja noudattaen. Siinä tapauksessa, että paikalle saapunut ei ole vaatimuksen esittäjä eikä suostu ottamaan kutsua vastaan, toimitetaan tiedoksianto samalla tavalla kuin muille asianomaisille.

– –

10 §

Sovittelumenettely julistetaan aloitetuksi, ja asianosaisia pyydetään ilmoittautumaan. Asianosaiset voivat käyttää edustajanaan luottamushenkilöä. Sovittelija selvittää asianosaisten henkilöllisyyden, kelpoisuuden ja edustuksen. Sen jälkeen kun

vaatimuksen esittänyt on antanut tähän suostumuksensa, sovittelija jakaa puheenvuorot, jotta asianosaiset voisivat esittää väitteensä ja niiden perusteet. Asiakirjojen ja muiden todistusasiakirjojen esittäminen on vapaaehtoista.

Tämän jälkeen sovittelija pyrkii saamaan asianosaiset sopimaan, tarpeen vaatiessa myös näiden luottamushenkilöihin turvautumalla, ja antaa kullekin osapuolelle puheenvuoron tarvittavan usein ja tekemällä ehdotuksia asian oikeudenmukaiseksi ratkaisemiseksi. Sovittelija huolehtii järjestyksestä asiassa käytävien keskustelujen ajan ja voi keskeyttää ne, jos järjestystä häiritään tai jos sopimukseen pääseminen osoittautuu mahdottomaksi. Kummassakin tapauksessa menettely katsotaan päättyneeksi ilman sopimusratkaisua.

Sovittelija laatii pöytäkirjan pidetystä istunnosta ja kirjaa siihen mahdollisimman selvästi seikat, joista asianosaiset ovat päässeet sopimukseen. Ellei sopimukseen ole lainkaan päästy, sovittelija toteaa tämän nimenomaisesti.

Asianosaiset ja sovittelija allekirjoittavat pöytäkirjan. Ellei joku heistä kykene allekirjoittamaan pöytäkirjaa, mainitaan tämä erikseen, ja tällaisen asianosaisen luottamushenkilö voi allekirjoittaa pöytäkirjan hänen puolestaan. Vastaavasti, jos asianosainen kieltäytyy allekirjoittamasta pöytäkirjaa, on tämä mainittava nimenomaisesti yhdessä kieltäytymisperusteiden kanssa, jos ne ovat tiedossa. Menettely katsotaan tällöin päättyneeksi ilman sopimusratkaisua.

Sovittelija antaa asianosaisille oikeaksi todistetun jäljennöksen pöytäkirjasta välittömästi sovittelun päätyttyä.

11 §

Sovittelu- ja välitysasiainkeskuksessa toimitetussa sovittelumenettelyssä aikaansaadut päätökset ovat täytäntöönpanokelpoisia, ja työtuomioistuimen on noudatettava niitä.

– –”

Tuomioistuinsovittelu

15 Tuomioistuinsovittelusta säädetään LPL:n 84 §:ssä seuraavaa:

”1. Tuomioistuin käsittelee asian julkisessa istunnossa ja yrittää sovittelua osoittamalla asianosaisille niiden oikeudet ja velvollisuudet ilman, että se näin vaikuttaisi tehtävän päätöksen sisältöön. Jos tuomioistuin katsoo, että sovittelun tuloksena syntyneen sopimuksen sisältö loukkaa vakavasti toista asianosaista, että tällä sopimuksella kierretään lakia tai että siinä syyllistytään oikeuksien väärinkäyttöön, sen on jätettävä sopimus hyväksymättä.

2. Tuomioistuin voi ennen tuomion antamista millä hetkellä tahansa hyväksyä sopimuksen.

– –”

16 Fogasan osallistumisesta työoikeudellisiin oikeudenkäynteihin säädetään LPL:n 23 §:ssä seuraavasti:

”1. Palkkaturvalaitos voi osallistua oikeudenkäyntiin asianosaisena millä hetkellä hyvänsä sellaisessa menettelyssä, joka voi johtaa palkkaturvalaitoksen velvollisuuteen maksaa työntekijöille palkkoja tai korvauksia. Palkkaturvalaitoksen väliintulo ei saa johtaa asian käsittelyn viivästymiseen eikä sen lykkäämiseen.

– –”

Fogasan oikeudet ja velvollisuudet

17 LPL:n 274 ja 275 §:ssä säädetään Fogasan osallistumisesta yritysten maksukyvyttömyyden toteamista koskevaan menettelyyn seuraavasti:

”274 §

1. Ennen maksukyvyttömyyden toteamista palkkaturvalaitosta kuullaan enintään 15 päivän määräajassa, ellei sitä ole jo aikaisemmin kutsuttu menettelyyn, jotta se voi vaatia asianmukaisten toimenpiteiden määräämistä ja ilmoittaa päävelallisen sellaisen omaisuuden, joka on sen tiedossa.

2. Tuomioistuimen, jossa asia on vireillä, on 30 päivän kuluessa niiden toimenpiteiden määräämisestä, joita palkkaturvalaitos oli vaatinut, annettava työnantajan maksukyvyttömyyden tai osittaisen maksukyvyttömyyden toteava määräys ja vahvistettava siinä arvo, joka ulosmitatulle omaisuudelle on annettava. Maksukyvyttömyys katsotaan väliaikaiseksi aina siihen saakka, kunnes työnantajan omaisuus on kokonaan tiedossa tai kun omaisuus on myyty.

– –

275 §

1. Silloin kun ulosmitattavaa omaisuutta käytetään velallisyrityksen tuotantoprosessissa ja kun yritys jatkaa toimintaansa, palkkaturvalaitos voi pyytää täytäntöönpanon lykkäämistä 30 päivän ajaksi – –.

2. Sen jälkeen kun palkkaturvalaitos on todennut työsuhdesaatavien suorittamisen olevan mahdotonta, – – se ilmoittaa tästä perusteluineen ja pyytää maksukyvyttömyyden toteamista ainoastaan palkkaturvasuoritusten vahvistamista varten."

18 Palkkaturvalaitoksen organisaatiosta ja toiminnasta 6.3.1985 annetun kuninkaan asetuksen 505/1985 (BOE nro 92, 17.4.1985, s. 10203) 28 §:n 3 momentissa on vahvistettu säännöt siitä, miten käsitellään Fogasalle esitettyjä palkkaturvavaatimuksia. Siinä säädetään seuraavaa:

"Edellä 2 momentissa tarkoitetun tutkinnan päätyttyä, jos tähän on aihetta, pääsihteeristö tekee viiden päivän kuluessa päätöksen, jolla vaatimus hyväksytään kokonaan tai osittain taikka jolla se hylätään. Vaatimukset, joilla pyritään palkkaturvan väärinkäyttöön tai kiertämään lakia, ja vaatimukset, joissa tarkoitetun saatavan maksaminen on perusteetonta sen vuoksi, että työntekijöillä ja työnantajilla on ollut yhteinen intressi luoda vaikutelma oikeudellisesta maksukyvyttömyystilasta suoritusten saamiseksi palkkaturvalaitokselta, on hylättävä."

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

19 Pääasian kantaja Robledillo Núñez on ollut Linya Fish SL -nimisen yhtiön (jäljempänä Linya Fish SL) työntekijänä 4.10.2001 alkaen 28.1.2003 asti, jolloin yhtiö irtisanoi hänet.

20 Robledillo Núñez vaati sovittelun toimittamista Algecirasin sovittelu- ja välitysasiainkeskuksessa, ja osapuolten välillä perusteettoman irtisanomisen vuoksi toimitetussa sovittelussa tehtiin 2.4.2003 sopimus, jossa Linya Fish myönsi olevansa velkaa Robledillo Núñezille 1 237 euron suuruisen summan (jäljempänä irtisanomiskorvaus), vaikka tämä korvaus ei kansallisen tuomioistuimen mukaan voi missään tapauksessa ylittää 1 186 euroa.

21 Robledillo Núñezin Linya Fish -nimistä yhtiötä vastaan nostaman kanteen perusteella tämä yhtiö todettiin väliaikaisesti maksukyvyttömäksi ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen 5.5.2004 antamassa täytäntöönpanokelpoisessa tuomiossa. Robledillo Núñez vaati tämän tuomion nojalla Fogasaa maksamaan hänelle summan, joka vastasi irtisanomiskorvausta, jota kyseinen yhtiö ei ollut maksanut.

22 Fogasa hylkäsi 21.1.2005 tekemällään päätöksellä tämän vaatimuksen kokonaisuudessaan sillä perusteella, että irtisanomiskorvausta ei ollut vahvistettu tuomiolla eikä hallinnollisella päätöksellä.

23 Robledillo Núñez nosti 5.5.2006 kanteen Juzgado de lo Social Único de Algecirasissa Fogasan tekemää hylkäävää päätöstä vastaan. Hän riitautti kanteellaan Fogasan päätöksen kieltäytyä maksamasta sovittelumenettelyssä tehdyssä sopimuksessa tarkoitettua irtisanomiskorvausta.

24 Kansallinen tuomioistuin on ennakkoratkaisupyynnössään todennut, että Espanjan oikeudessa työntekijöiden asemasta annetun lain, sellaisena kuin se oli voimassa ennen 15.6.2006, 33 §:n 2 momentissa säädetään korvausten maksamisesta työsuhteen päättymisen perusteella, mutta vain silloin, kun ne on myönnetty tuomiossa tai hallinnollisessa päätöksessä työntekijöille irtisanomisen tai sopimuksen päättymisen vuoksi. Koska tässä työntekijöiden asemasta annetun lain säännöksessä ei ole mainittu korvauksia, jotka on vahvistettu tuomioistuimen ulkopuolisessa sovittelumenettelyssä, ei tällaisia korvauksia voida kansallisen tuomioistuimen mukaan lukea niihin, joista Fogasan on vastattava.

25 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin viittaa asiassa C-177/05, Guerrero Pecino, 13.12.2005 annettuun määräykseen (Kok. 2005, s. I-10887), joka koski sovittelumenettelyssä vahvistettua korvausta, tarkentaakseen tuomioistuimen ulkopuolisen sovittelun ja tuomioistuinsovittelun välillä olevaa eroa. Tuomioistuinsovittelu toimitetaan tuomioistuimessa, joka voi myös kieltäytyä hyväksymästä sovittelua LPL:n 84 §:n 1 momentin nojalla, kun taas tuomioistuimen ulkopuolinen sovittelumenettely tapahtuu tähän tehtävään erityisesti valtuutetussa elimessä, jolla ei ole minkäänlaisia mahdollisuuksia valvoa sopimuksen sisältöä eikä minkäänlaista toimivaltaa hyväksyä tai hylätä sopimus. Eri sovittelumenettelyjen oikeudellinen erottelu on kansallisen tuomioistuimen mukaan tarpeen mahdollisten vilpillisten menettelyjen ehkäisemiseksi. Se toteaa kuitenkin myös, että Fogasalla on mahdollisuus kieltäytyä maksamasta tuomioistuimen ulkopuolisessa menettelyssä vahvistettua irtisanomiskorvausta perustelemalla tätä sillä, että menettelyssä, jota noudatetaan suoritusten saamiseksi tältä elimeltä työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa, on havaittu syyllistytyn vilpilliseen menettelyyn.

26 Juzgado de lo Social Único de Algeciras päätti tämän johdosta lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko katsottava, että yleisen yhdenvertaisuusperiaatteen ja syrjintäkiellon periaatteen kannalta tarkasteltaessa se erilainen kohtelu, joka perustuu työntekijöiden asemasta annetun lain 33 §:n 2 momenttiin – sellaisena kuin se on tällä hetkellä voimassa ja oli voimassa välittömästi tätä ennen 14.6.2006 asti – ei ole objektiivisesti

perusteltua, ja että näin ollen on syytä katsoa, että tuomioistuimen ulkopuolisen sovittelun nojalla työntekijälle myönnetty irtisanomiskorvaus kuuluu – – direktiivin 80/987 – –, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2002/74 – –, soveltamisalaan, koska työntekijöiden asemasta annetun lain 33 §:n 1 momentissa sallitaan tällaisen sovittelumenettelyn johtavan palkkaturvalaitoksen maksuvastuuseen menettelyllisen odotusajan palkkasaatavasta (salario de tramitación), joka perustuu kyseiseen irtisanomiseen?"

Ennakkoratkaisukysymys

27 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin tukeutuu edellä mainitussa asiassa Guerrero Pecino annettuun määräykseen ja kysyy, onko perusteettoman irtisanomisen johdosta maksettavien korvausten jättäminen sen maksua koskevan takeen ulkopuolelle, josta direktiivin 80/987 3 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitetut palkkaturvajärjestelmät vastaavat, objektiivisesti perusteltua direktiivin 10 artiklan a alakohdan mukaisena väärinkäytösten estämiseksi toteutettuna tarvittavana toimenpiteenä silloin, kun kyseiset korvaukset on vahvistettu tuomioistuimen ulkopuolisessa sovittelumenettelyssä laaditulla asiakirjalla.

28 Aluksi on todettava, että direktiivin 80/987 3 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet, jotta palkkaturvajärjestelmät turvaavat, jollei tämän direktiivin 4 artiklasta muuta johdu, työsopimuksista tai työsuhteista, myös työsuhteen päättymisen yhteydessä maksettavasta erorahasta, jos tästä on säädetty kansallisessa lainsäädännössä, johtuvien maksamatta olevien työntekijöiden saatavien suorituksen.

29 Tästä seuraa, että pääasiassa kyseessä oleva kansallinen lainsäädäntö kuuluu direktiivin 80/987 soveltamisalaan, koska siinä säädetään toimivaltaisen palkkaturvajärjestelmän myöntämään suojaan kuuluvaksi työsuhteen päättymisen perusteella maksettava korvaus, ja näin on vaikka lainsäädännöllä ei olisi pakko taata kyseistä suojaa

direktiivin 3 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla (ks. asia C-81/05, Cordero Alonso, tuomio 7.9.2006, Kok. 2006, s. I-7569, 31 kohta ja asia C-246/06, Velasco Navarro, tuomio 17.1.2008, Kok. 2008, s. I-105, 32 kohta).

30 Näin kansallisille oikeusjärjestelmille tunnustettu mahdollisuus valita ne suoritukset, joista palkkaturvajärjestelmä on vastuussa, edellyttää, että noudatetaan yleisen yhdenvertaisuusperiaatteen ja syrjintäkiellon periaatteen vaatimuksia (asia C-442/00, Rodríguez Caballero, tuomio 12.12.2002, Kok. 2002 s. I-11915, 29–33 kohta ja asia C-520/03, Olaso Valero, tuomio 16.12.2004, Kok. 2004, s. I-12065, 34 ja 35 kohta).

31 Koska perusteettomasti irtisanottujen työntekijöiden tapaukset ovat toisiinsa rinnastettavia tapauksia siltä osin kuin heillä on oikeus korvaukseen tilanteessa, jossa heitä ei oteta takaisin palvelukseen (ks. em. asia Rodríguez Caballero, tuomion 33 kohta ja em. asia Olaso Valero, tuomion 35 kohta), tästä seuraa, että tuomioistuimen ulkopuolisessa sovittelumenettelyssä myönnettyjä irtisanomiskorvauksia ei voida kohdella eri tavoin kuin muita korvaussaatavia sulkemalla ne työntekijöiden asemasta annetun lain 33 §:n 2 momentissa tarkoitettujen korvausten ulkopuolelle, ellei tällaista erilaista kohtelua voida objektiivisesti perustella (ks. vastaavasti em. asia Guerrero Pecino, määräyksen 26 ja 28 kohta ja em. asia Olaso Valero, tuomion 34 ja 36 kohta).

32 Tällaisesta objektiivisesta perustelusta on muistettava se, että direktiivin 80/987 10 artiklan a alakohdassa jäsenvaltioille annetaan mahdollisuus toteuttaa väärinkäytösten estämiseksi tarvittavia toimenpiteitä (ks. em. asia Rodríguez Caballero, tuomion 36 kohta). Espanjan oikeudessa säädetäänkin tässä tarkoituksessa, että irtisanomiskorvaukset, jotka on myönnetty tuomioistuimen ulkopuolisen sovittelumenettelyn johdosta, jätetään Fogasan palkkaturvavastuun ulkopuolelle.

33 Tällaista rajoitusta ei voida katsoa direktiivin 10 artiklan a alakohdan päämäärän kannalta tarpeelliseksi silloin, kun palkkaturvajärjestelmällä on käytettävissään riittävät välineet tällaisten väärinkäytösten välttämiseksi. Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan näin on muun muassa silloin, kun lainkäyttöelin valvoo sovittelua (ks. vastaavasti em. asia Rodríguez Caballero, tuomion 36 ja 37 kohta ja em. asia Olaso Valero, tuomion 37 kohta).

34 Espanjan hallitus toteaa tähän, että tuomioistuimen ulkopuolista sovittelua ei voida verrata tuomioistuinsovitteluun siksi, että ensin mainitulla ei kyetä antamaan riittäviä takeita väärinkäytösten välttämiseksi. Euroopan yhteisöjen komissio katsoo sitä vastoin, että ennakkoratkaisupyynnössä kuvatulle erilaiselle kohtelulle ei voida löytää minkäänlaisia objektiivisia perusteita. Fogasalle on komission näkemyksen mukaan annettu asianmukaiset ja riittävät välineet havaita vilppi konkreettisissa tapauksissa ja estää se.

35 On ensimmäiseksi muistettava, että ennakkoratkaisupyynnön mukaan sopimus, joka koskee irtisanomiskorvauksia ja joka on tehty tuomioistuimen ulkopuolisessa sovittelumenettelyssä, on syntynyt ilman minkäänlaisen lainkäyttöelimen myötävaikutusta. Sopimusta ei ole laadittu tuomioistuimen valvonnassa. Kuninkaan asetuksen 2756/1979 10 §:stä voidaan havaita muun muassa se, ettei sovittelijalla ole valtuuksia vaikuttaa sovittelumenettelyyn.

36 Tässä on mainittava vielä se, ettei LPL:n 23 §:ssä säädetä Fogasan osallistumisesta tuomioistuimen ulkopuoliseen sovittelumenettelyyn. Toisin kuin tuomioistuinsovittelusta on säädetty, palkkaturvalaitoksella ei ole lupaa osallistua tuomioistuimen ulkopuoliseen sovittelumenettelyyn. Fogasalla ei näin ollen ole käytännössä mahdollisuutta saada tietoja seikoista, jotka merkitsisivät väärinkäytöstä tai vilppiä.

37 Vastaavasti se, että Fogasa osallistuu asianomaisen työnantajan maksukyvyttömyyden toteamista koskevaan menettelyyn, ei myöskään anna tälle elimelle mahdollisuutta riitauttaa saatavaa, joka liittyy sellaisiin irtisanomiskorvauksiin, joiden syntymiseen se epäilee liittyvän väärinkäytöksiä. LPL:n 274 ja 275 §:stä käy ilmi, että tämä menettely koskee ainoastaan työntekijän maksukyvyttömyyden olemassaoloa ja sen toteamista. Sitä vastoin kun maksukyvyttömyys on todettu, ei tällä menettelyllä pyritä valvomaan niiden saatavien laillisuutta, jotka on asetettu Fogasan vastattaviksi.

38 Toiseksi kuninkaan asetuksen 2756/1979 mukaan tuomioistuimen ulkopuolinen sovittelu, joka johtaa sopimukseen irtisanomiskorvauksista, toimitetaan sovittelu- ja välitysasiainkeskuksessa tai jossakin sen elimessä. Näin tehtyä sopimusta ei siis ole alistettu lainkäyttöelimen hyväksynnälle, koska sovittelija ei ole toimivaltainen valvomaan sopimuksen sisältöä samalla tavoin kuin lainkäyttöelin LPL:n 84 §:n nojalla toimitetussa tuomioistuinsovittelussa.

39 Kolmanneksi todettakoon, että palkkaturvajärjestelmän mahdollisuudesta perustellulla päätöksellä kieltäytyä maksamasta siltä vaadittua suoritusta (ks. vastaavasti em. asia Rodríguez Caballero, tuomion 36 kohta) säädetään kuninkaan asetuksen 505/1985 28 §:n 3 momentissa siten, että palkkaturvajärjestelmällä on valtuudet tosiasiallisesti hylätä maksuvaatimus ainoastaan, jos se kykenee esimerkiksi myöhemmässä oikeudenkäyntimenettelyssä esittämään näytön seikoista, joiden perusteella voidaan todeta, että kyseessä on ollut tässä säännöksessä tarkoitettu väärinkäytöstapaus. Käytännössä on kuitenkin vaikea ajatella, millä tavalla asianomainen palkkaturvajärjestelmä kykenisi tarpeen tullen selvittämään ja todistamaan tällaisten seikkojen olemassaolon, jos sen ei sallita osallistua tuomioistuimen ulkopuoliseen sovittelumenettelyyn. Tämä pätee myös palkkaturvajärjestelmälle LPL:n 67 §:n 1 momentin nojalla kuuluvaan kanneoikeuteen.

40 On siis todettava, että irtisanomiskorvaukset, joka on vahvistettu tuomioistuimen ulkopuolisessa sovittelussa laaditulla asiakirjalla, eivät tarjoa riittäviä takeita väärinkäytösten estämiseksi, toisin kuin irtisanomiskorvaukset, jotka on vahvistettu sovittelumenettelyssä, joka on toimitettu tuomioistuimessa ja johon palkkaturvalaitoksella on oikeus osallistua.

41 Tätä päätelmää ei voida kyseenalaistaa työntekijöiden asemasta annetun lain 33 §:n 1 momentin säännöksillä, jotka koskevat menettelyllisen odotusajan palkkaa ja joissa ei väärinkäytösten estämiseksi säädetä samanlaisesta suojasta kuin se, joka koskee tämän lain 33 §:n 2 momentin nojalla suoritettavia korvauksia. Ennakkoratkaisupyynnöstä käy ilmi, että kansallisen tuomioistuimen esittämä kysymys koskee myös sitä, onko kyseistä suojatoimenpidettä pidettävä direktiivin 80/897 10 artiklan a alakohdassa tarkoitetulla tavalla todella tarpeellisena 33 §:n 2 momentissa tarkoitettujen korvausten osalta.

42 Tähän on todettava, että menettelyllisen odotusajan palkan kaltaisia saatavia ei yleensä ole niiden luonteen vuoksi voitu vahvistaa väärinkäytöksiin syyllistymällä, kun ne on vahvistettu tuomioistuimen ulkopuolisessa sovittelumenettelyssä laaditussa asiakirjassa. Koska tällaiset saatavat lasketaan ja vahvistetaan objektiivisten kriteerien perusteella, eivät ne jätä osapuolille liikkumavaraa, joka olisi riittävän suuri tarjoamaan mahdollisuuden väärinkäytöksiin näitä saatavia vahvistettaessa, toisin kuin työntekijöiden asemasta annetun lain 33 §:n 2 momentin mukaisesti lasketut korvaukset.

43 Tarvetta jättää tuomioistuimen ulkopuolisessa sovittelussa laaditussa asiakirjassa vahvistetut korvaukset sen maksuvastuun ulkopuolelle, joka kuuluu palkkaturvajärjestelmälle maksamatta olevista saatavista, ei voida näin ollen kyseenalaistaa sillä, miten menettelyllisen odotusajan palkan kaltaisia saatavia kohdellaan.

44 Edellä esitetyn perusteella ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 80/987 3 artiklan ensimmäistä kohtaa on tulkittava siten, että jäsenvaltio voi jättää sen maksua koskevan takeen ulkopuolelle, josta palkkaturvajärjestelmä tämän säännöksen nojalla vastaa, korvaukset, jotka suoritetaan perusteettoman irtisanomisen johdosta, silloin kun korvaukset on vahvistettu tuomioistuimen ulkopuolisessa sovittelussa laaditulla asiakirjalla ja kun tällainen objektiivisesti perusteltu ulkopuolelle jättäminen on tämän direktiivin 10 artiklan a alakohdassa tarkoitetulla tavalla tarvittava toimenpide väärinkäytösten estämiseksi.

Oikeudenkäyntikulut

45 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (neljäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Työntekijöiden suojasta työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa 20.10.1980 annetun neuvoston direktiivin 80/987/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna 23.9.2002 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2002/74/EY, 3 artiklan ensimmäistä kohtaa on tulkittava siten, että jäsenvaltio voi jättää sen maksua koskevan takeen ulkopuolelle, josta palkkaturvajärjestelmä tämän säännöksen nojalla vastaa, korvaukset, jotka suoritetaan perusteettoman irtisanomisen johdosta, silloin kun korvaukset on vahvistettu tuomioistuimen ulkopuolisessa sovittelussa laaditulla asiakirjalla ja kun tällainen objektiivisesti perusteltu ulkopuolelle jättäminen on tämän direktiivin 10 artiklan a alakohdassa tarkoitetulla tavalla tarvittava toimenpide väärinkäytösten estämiseksi.

Allekirjoitukset